

Vestavěné predikáty (pokračování)

Všechna řešení

- Backtracking vrací pouze jedno řešení po druhém
- Všechna řešení dostupná najednou: bagof/3, setof/3, findall/3
- bagof(X, P, S): vrátí seznam S, všech objektů X takových, že P je splněno

```
vek( petr, 7 ).  
vek( anna, 5 ).  
vek( tomas, 5 ).
```

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, 5 ), Seznam ).  
Seznam = [ anna, tomas ]
```

- Volné proměnné v cíli P jsou **všeobecně kvantifikovány**

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, Vek ), Seznam ).  
Vek = 7, Seznam = [ petr ];  
Vek = 5, Seznam = [ anna, tomas ]
```

Všechna řešení II.

- Pokud neexistuje řešení bagof(X,P,S) neuspěje
- bagof: pokud nějaké řešení existuje několikrát, pak S obsahuje duplicity

- bagof, setof, findall:

P je libovolný cíl

```
vek( petr, 7 ).  
vek( anna, 5 ).  
vek( tomas, 5 ).
```

```
?- bagof( Dite, ( vek( Dite, 5 ), Dite \= anna ), Seznam ).  
Seznam = [ tomas ]
```

- bagof, setof, findall:

na objekty shromažďované v X nejsou žádná omezení

```
?- bagof( Dite-Vek, vek( Dite, Vek ), Seznam ).  
Seznam = [ petr-7,anna-5,tomas-5]
```

Existenční kvantifikátor „^”

- Přidání **existenčního kvantifikátoru** „^” ⇒ hodnota proměnné nemá význam

```
?- bagof( Dite, Vek^vek( Dite, Vek ), Seznam ).  
Seznam = [petr,anna,tomas]
```

- Anonymní proměnné jsou všeobecně kvantifikovány, i když jejich hodnota není (jako vždy) vrácena na výstup

```
?- bagof( Dite, vek( Dite, _Vek ), Seznam ).  
Seznam = [petr] ;  
Seznam = [anna,tomas]
```

- Před operátorem „^” může být i seznam

```
?- bagof( Vek ,[Jmeno,Prijmeni]^vek( Jmeno, Prijmeni, Vek ), Seznam ).  
Seznam = [7,5,5]
```

Všechna řešení III.

- `setof(X, P, S)`: rozdíl od `bagof`
 - S je uspořádaný podle @<
 - případné duplicity v S jsou eliminovány
- `findall(X, P, S)`: rozdíl od `bagof`
 - všechny proměnné jsou existenčně kvantifikovány
 - ?- `findall(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam)`.
 - ⇒ v S jsou shromažďovány všechny možnosti i pro různá řešení
 - ⇒ `findall` uspěje přesně jednou
 - výsledný seznam může být prázdný ⇒ pokud neexistuje řešení, uspěje a vrátí `S = []`
 - ?- `bagof(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam)`.
 - `Vek = 7, Seznam = [petr]`;
 - `Vek = 5, Seznam = [anna, tomas]`
 - ?- `findall(Dite, vek(Dite, Vek), Seznam)`.
 - `Seznam = [petr, anna, tomas]`

Určení počtu výskytů prvku v seznamu

`count(X, S, N) :- count(X, S, 0, N)`.

`count(_, [], N, N)`.

`count(X, [X|S], N0, N) :- !, N1 is N0 + 1, count(X, S, N1, N)`.

`count(X, [_|S], N0, N) :- count(X, S, N0, N)`.

`:-? count(a, [a,b,a,a], N)` `:-? count(a, [a,b,X,Y], N)`.

`N=3`

`N=3`

`count(_, [], N, N)`.

`count(X, [Y|S], N0, N) :- nonvar(Y), X = Y, !,
N1 is N0 + 1, count(X, S, N1, N)`.

`count(X, [_|S], N0, N) :- count(X, S, N0, N)`.

Testování typu termu

<code>var(X)</code>	X je volná proměnná
<code>nonvar(X)</code>	X není proměnná
<code>atom(X)</code>	X je atom (<code>pavel</code> , <code>'Pavel Novák'</code> , <code><--></code>)
<code>integer(X)</code>	X je integer
<code>float(X)</code>	X je float
<code>atomic(X)</code>	X je atom nebo číslo
<code>compound(X)</code>	X je struktura

Konstrukce a dekompozice atomu

▪ Atom (opakování)

▪ řetězce písmen, čísel, „_“ začínající malým písmenem: `pavel`, `pavel_novak`, `x2`, `x4_34`

▪ řetězce speciálních znaků: `+`, `<->`, `==>`

▪ řetězce v apostrofech: `'Pavel'`, `Pavel Novák'`, `'prší'`, `'ano'`

?- `'ano'=A`. `A = ano`

▪ Řetězec znaků v uvozovkách

▪ př. `"ano"`, `"Pavel"`

?- `A="Pavel"`. ?- `A="ano"`.

`A = [80,97,118,101,108]` `A=[97,110,111]`

▪ př. použití: konstrukce a dekompozice atomu na znaky, vstup a výstup do souboru

▪ Konstrukce atomu ze znaků, rozložení atomu na znaky

`name(Atom, SeznamASCIIKodu)` `name(ano, [97,110,111])`
`name(ano, "ano")`

Konstrukce a dekompozice termu

- Konstrukce a dekompozice termu

```
Term =.. [ Funktor | SeznamArgumentu ]
```

```
a(9,e) =.. [a,9,e]
```

```
Call =.. [ Funktor | SeznamArgumentu ], call( Call )
```

```
atom =.. X => X = [atom]
```

- Pokud chci znát pouze funktor nebo některé argumenty, pak je efektivnější:

```
functor( Term, Funktor, Arita )      functor( a(9,e), a, 2 )
                                     functor( atom, atom, 0)   functor( 1, 1, 0)
arg( N, Term, Argument )            arg( 2, a(9,e), e)
```

Příklad: dekompozice termu I.

- `count_term(Integer, Term, N)` určí počet výskytů celého čísla v termu

```
▪ ?- count_term( 1, a(1,2,b(x,z(a,b,1))),Y), N ).      N=2
```

```
▪ count_term( X, T, N ) :- count_term( X, T, 0, N ).
```

```
count_term( X, T, N0, N ) :- integer(T), X = T, !, N is N0 + 1.
```

```
count_term( _, T, N, N ) :- atomic(T), !.
```

```
count_term( _, T, N, N ) :- var(T), !.
```

```
count_term( X, T, N0, N ) :- T =.. [ _ | Argumenty ],
                             count_arg( X, Argumenty, N0, N ).
```

```
count_arg( _, [], N, N ).
```

```
count_arg( X, [ H | T ], N0, N ) :- count_term( X, H, 0, N1),
                                   N2 is N0 + N1,
                                   count_arg( X, T, N2, N ).
```

```
▪ ?- count_term( 1, [a,2,[b,c],[d,[e,f],Y]], N ).
```

```
count_term( X, T, N0, N ) :- T = [_|_], !, count_arg( X, T, N0, N ).
```

klauzuli přidáme **před** poslední klauzuli `count_term/4`

Rekurzivní rozklad termu

- Term je proměnná (`var/1`), atom nebo číslo (`atomic/1`) \Rightarrow konec rozkladu
- Term je seznam (`[_|_] => []` ... řešen výše jako `atomic` procházení seznamu a rozklad každého prvku seznamu
- Term je složený (`=./2`, `functor/3`) \Rightarrow procházení seznamu argumentů a rozklad každého argumentu

- Příklad: `ground/1` uspěje, pokud v termu nejsou proměnné; jinak neuspěje

```
ground(Term) :- atomic(Term), !.
```

```
ground(Term) :- var(Term), !, fail.
```

```
ground([H|T]) :- !, ground(H), ground(T).
```

```
ground(Term) :- Term =.. [ _Funktor | Argumenty ],
                ground( Argumenty ).
```

```
?- ground(s(2,[a(1,3),b,c],X)).
```

```
no
```

```
?- ground(s(2,[a(1,3),b,c])).
```

```
yes
```

Cvičení: dekompozice termu

- Napište predikát `substitute(Podterm, Term, Podterm1, Term1)`, který nahradí všechny výskyty `Podterm` v `Term` termem `Podterm1` a výsledek vrátí v `Term1`

- Předpokládejte, že `Term` a `Podterm` bez proměnných

```
▪ ?- substitute( sin(x), 2*sin(x)*f(sin(x)), t, F ).      F=2*t*f(t)
```

Technika a styl programování v Prologu

- Styl programování v Prologu
 - některá pravidla správného stylu
 - správný vs. špatný styl
 - komentáře
- Ladění
- Efektivita

Technika a styl programování v Prologu

Styl programování v Prologu I.

- Cílem stylistických konvencí je
 - redukce nebezpečí programovacích chyb
 - psaní čitelných a srozumitelných programů, které se dobře ladí a modifikují
- Některá pravidla správného stylu
 - krátké klauzule
 - krátké procedury; dlouhé procedury pouze s uniformní strukturou (tabulka)
 - klauzule se základními (hraničními) případy psát před rekurzivními klauzulemi
 - vhodná jména procedur a proměnných
 - nepoužívat seznamy ([...]) nebo závorky ({...}, (...)) pro termy pevné arity
 - vstupní argumenty psát před výstupními
 - **struktura programu – jednotné konvence** v rámci celého programu, např.
 - mezery, prázdné řádky, odsazení
 - klauzule stejné procedury na jednom místě; prázdné řádky mezi klauzulemi; každý cíl na zvláštním řádku

Správný styl programování

- konstrukce setříděného seznamu Seznam3 ze setříděných seznamů Seznam1, Seznam2: `merge(Seznam1, Seznam2, Seznam3)`
- `merge([2,4,7], [1,3,4,8], [1,2,3,4,4,7,8])`
- `merge([], Seznam, Seznam) :-`
`!.` % prevence redundantních řešení
- `merge(Seznam, [], Seznam).`
- `merge([X|Telo1], [Y|Telo2], [X|Telo3]) :-`
`X < Y, !,`
`merge(Telo1, [Y|Telo2], Telo3).`
- `merge(Seznam1, [Y|Telo2], [Y|Telo3]) :-`
`merge(Seznam1, Telo2, Telo3).`

Špatný styl programování

```
merge( S1, S2, S3 ) :-
  S1 = [], !, S3 = S2;           % první seznam je prázdný
  S2 = [], !, S3 = S1;           % druhý seznam je prázdný
  S1 = [X|T1],
  S2 = [Y|T2],
  ( X < Y, !,
    Z = X,                         % Z je hlava seznamu S3
    merge( T1, S2, T3 );
    Z = Y,
    merge( S1, T2, T3 ) ),
  S3 = [ Z | T3 ].
```

Dokumentace a komentáře

- co program dělá, jak ho používat (jaký cíl spustit a jaké jsou očekávané výsledky), příklad použití
- které predikáty jsou hlavní (*top-level*)
- jak jsou hlavní koncepty (objekty) reprezentovány
- doba výpočtu a paměťové nároky
- jaké jsou limity programu
- zda jsou použity nějaké speciální rysy závislé na systému
- jaký je význam predikátů v programu, jaké jsou jejich argumenty, které jsou vstupní a které výstupní (pokud víme)
 - vstupní argumenty „+“, výstupní „-“ `merge(+Seznam1, +Seznam2, -Seznam3)`
 - `JmenoPredikatu/Arit` `merge/3`
- algoritmické a implementační podrobnosti

Styl programování v Prologu II.

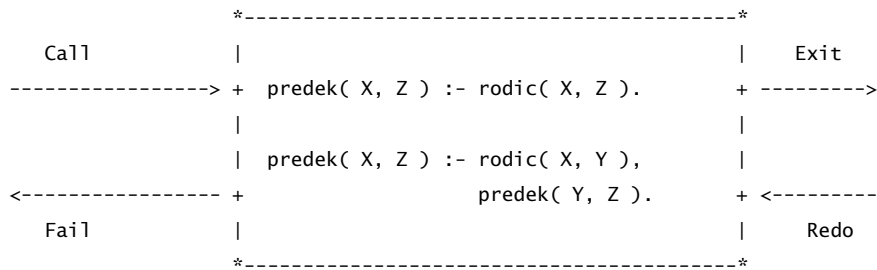
- **Středník „;“** může způsobit nesrozumitelnost klauzule
 - nedávat středník na konec řádku, používat závorky
 - v některých případech: rozdělení klauzule se středníkem do více klauzulí
- **Opatrné používání operátoru řezu**
 - preferovat použití zeleného řezu (nemění deklarativní sémantiku)
 - červený řez používat v jasně definovaných konstruktech
 - negace: `P, !, fail; true` `\+ P`
 - alternativy: `Podminka, !, Ci11 ; Ci12` `Podminka -> Ci11 ; Ci12`
- **Opatrné používání negace „\+“**
 - negace jako neúspěch: negace není ekvivalentní negaci v matematické logice
- **Pozor na `assert` a `retract`**: snižují transparentnost chování programu

Ladění

- Přepínače na trasování: `trace/0`, `notrace/0`
- Trasování specifického predikátu: `spy/1`, `nosp/1`
 - `spy(merge/3)`
- `debug/0`, `nodebug/0`: pro trasování pouze predikátů zadaných `spy/1`
- Libovolná část programu může být spuštěna zadáním vhodného dotazu: **trasování cíle**
 - vstupní informace: jméno predikátu, hodnoty argumentů při volání
 - výstupní informace
 - při úspěchu hodnoty argumentů splňující cíl
 - při neúspěchu indikace chyby
 - nové vyvolání přes `;`: stejný cíl je volán při backtrackingu

Krabičkový (4-branový) model

- Vizualizace řídicího toku (backtrackingu) na úrovni predikátu
 - Call: volání cíle
 - Exit: úspěšné ukončení volání cíle
 - Fail: volání cíle neuspělo
 - Redo: jeden z následujících cílů neuspěl a systém backtrackuje, aby našel alternativy k předchozímu řešení

Příklad: trasování

```

a(X) :- nonvar(X).
a(X) :- c(X).
a(X) :- d(X).
c(1).
d(2).

*-----*
Call |                               | Exit
-----> + a(X) :- nonvar(X). | ----->
        | a(X) :- c(X).      |
<----- + a(X) :- d(X).      + <-----
Fail  |                               | Redo
*-----*

| ?- a(X).
      1   1 Call: a(_463) ?
      2   2 Call: nonvar(_463) ?
      2   2 Fail: nonvar(_463) ?
      3   2 Call: c(_463) ?
      3   2 Exit: c(1) ?
      ?   1   1 Exit: a(1) ?
X = 1 ? ;
      1   1 Redo: a(1) ?
      4   2 Call: d(_463) ?
      4   2 Exit: d(2) ?
      1   1 Exit: a(2) ?
X = 2 ? ;
no
% trace
| ?-
    
```

Efektivita

- Čas výpočtu, paměťové nároky, a také časové nároky na vývoj programu
 - u Prologu můžeme častěji narazit na problémy s časem výpočtu a paměti
 - Prologovské aplikace redukují čas na vývoj
 - vhodnost pro symbolické, nenumernické výpočty se strukturovanými objekty a relacemi mezi nimi
- Pro zvýšení efektivity je nutno se zabývat **procedurálními aspekty**
 - zlepšení efektivity při prohledávání**
 - odstranění zbytečného backtrackingu
 - zrušení provádění zbytečných alternativ co nejdříve
 - návrh **vhodnějších datových struktur**, které umožní efektivnější operace s objekty

Zlepšení efektivity: základní techniky

- Optimalizace posledního volání (LCO) a akumulátory**
- Rozdílové seznamy** při spojování seznamů
- Caching:** uložení vypočítaných výsledků do programové databáze
- Indexace** podle prvního argumentu
 - např. v SICStus Prologu
 - při volání predikátu s prvním nainstanciováním argumentem se používá hašovací tabulka zpřístupňující pouze odpovídající klauzule
 - zamestnanec(Prijmeni, KrestniJmeno, Oddezeni, ...)
- Determinismus:**
 - rozhodnout, které klauzule mají uspět vícekrát, ověřit požadovaný determinismus